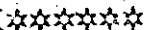

Nro. 30.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden Október 13-ik napján 1812-dik
esztendőben.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B é t s .

A' Fels. Kir. Ud. Magy. Kamarának All-Elő-
űijét Vasáros Naményi L. B. *Eötvös Ignácz* Cs.
Kir. Kamarás, Valóságos titkos Tanácsos, a' Fels.
Magy. Helytartó Tanátsnak Consiliáriussát, 's
a' Fels. Magy. Kamarának All Kintstárnokját Eö
Excellentziáját, a' Magy. Királyi Koronának má-
sodik őrzőjévé, helyette Mélt. Székhelyi Gróf
Majlath József Cs. K. titkos Tanácsos Úr Eö Ex-
cellentziáját, a' Sz. István Ap. Király Rendjének
vitézét, és a' Fels. Csász. Kir. Udvari Kamarának
Referendáriusát a' Magy. Kamarának All-Elő-
űijévé. — a' Fels. Cs. K. Ud. Kamarának Titok-
nokját *Piringer Mihály* Urat ugyan ezen Fels.
Kamarának Tanácsosává — Udvari Concipista

G g

Kneidinger András Urat valóságos Udvari Titkonnokká, 's helyette a' Fels. Kir. Magy. Kamarnál szolgált *Purchardt Norbert* Urat a' Cs. K. Udv. Kamarnál udvari Concipistává tenni méltóztatott Fels. Urunk.

A' múlt Septemb. 23 és 29-ik napjain az itt lévő katona őrizet a' városon kívül fél óráni földre fekvő *Schmelz* nevezetű térségen Eő. Csász. 's Ap. Kir. Felsége jelenlétében fegyverben való gyakorlást tartott. A' következő napon, úgy mint Septemb. 30-dikán, az itt lévő ágyúzósereg is, Eő Csász. Kir. Felségének, az itt lévő Cs. Kir. Fő Hertzegeknek és Generálisoknak jelenlétekben szép próbáit mutatták az ágyúzás mesterségben való esméreteknek és készségeknek. Valamint ezeknek úgy amazoknak jó magokviselletekkel, 's fegyverben való gyakoroltatásokkal is tökéletesen meg volt elégedve a' Fels. Monárka, melly Fels. jó tettzését mind az Austriai kommandirozó Generálisnak *Württembergi* Hertzeg *Ferdinand* Feldmarsalnak, mind az ágyúzósereg Fő Directorának *Gróf Colloredo József* Feldmarsalnak kegyelmessen ki nyilatkoztatni, a' katonaságot pedig a' strázsamesterektől kezdvén a' közemberekig harmadnapig zsóldal megajándékozni méltóztatott.

A' külföldi újság levelekben, nevezetessen a' Norimbergai *Correspondens*ben, e' folyó 1812-dik esztendőnek kezdetében, egész Septembert végezetéig eleve meg volt az időjárása határozva. Mi az idő változásaira figyelmetesek lévén úgy tapasztaltuk, hogy kevésben hibázott az a' természet vizsgáló Tudós, a' ki ezen jegyzéseket tette. — Ez a' tudós férfiú továbbra is folytatván

jegyzéseit, az idő járását October első napjától fogva a' jövő 1813-ik esztendő Mártzius hólnap közepéig meg határozta. October első napjától fogva, az ő jegyzései szerint, e' folyó hólnap 18 ik napjáig, nagy részént száraz és kellemetes őszi napok fognak járni; 19-től fogva 26 dikig hol essős, hol száraz, de még is többször száraz mint essős; Octob. 27-dikétől Novemb. 10-ik napjáig ismét változó és hideg; Nov. 11 ik napjától 27-ikig töbnire száraz és hideg, ottan ottan havazik; 28-iktől fogva Decemher 4-ik napjáig hidegre változik, melly naponként öregbedni fog; 5-iktől 15-ikig száraz és mérséklett hideg leszen; 16 iktől 31 ikig hasonló, hanem néhánkor tsípő szeles is; Januárius 1-5ő napjától 12-ikig elegyes töbnire lágy, melly végtére olvadóra változik által; 13 iktől 20-ik havas és hideg; 21-iktől Februarius 2-ik napjáig töbnire száraz és hideg; 3-iktől 16-ikig elegyes, és tűrhető hideg; 17-iktől 23 dikig lassanként olvasztó; Mártzius első napjától 14-ikig töbnire száraz, és közbenközben kellemetes.

Orosz Birodalom:

A' Frantzia és Orosz birodalom közt támadt veszedelmes háborúnak főképen való okául az Orosz Ministerek tételnek. Az Erfurti öszvegyülésben *Sándor* Császár magát arra kötelezte, hogy az Anglus kereskedő hajók előtt minden kikötőhelyeit bé fogja zárattatni, és hogy semmi szövetségbe nem botsátkozik Nagy Britanniával. Azonban még is titkos szövetségre lépett az Anglus ministerekkel, minden kikötőhelyeibe bébotsátattatta az Anglus kereskedő hajókat, 's megengedte, hogy jobbágyai Angliai portékákkal 's

productumokkal a' száraz Európába kereskedhes-
senek, 's annál fogva a' közönséges békességet,
mellynek eszközlésében munkálódott *Napoleon*
Császár, nagyon hátráltatta. Azt az Anglusok-
kal való szövetséget mindeddig titkolta a' Péters-
burgi Csász. Udvar, de e' folyó esztendő Augus-
tus 6 ik napján azt világosan ki hirdette.

Azon hólnap 17-ikén a' Fényes Portával Bu-
karestben, Május 28-ik napján szerzett békessé-
get is közönségesse tétette *Sándor* Császár, mely-
ben a' többi közt így szóllott: Ez az Istenről
nékünk adatott békesség sok hasznokat szerzett
az Orosz Birodalomnak, a' mennyiben annak
határai közzé szép, népes, és termékeny földet
rekesztett, mellynek kerülete *Akermantól* Bessa-
ratiának nevezetes és erős városától a' Pruth fo-
lyóvíz torkolatjáig, melly Jassytól 9 verstue fele-
szik, és ezen torkolattól az *Austriai* határokig,
's innen a' Dniester folyó vízen le fele tsaknem
ezer verstra terjed ki, és a' Chotimi, Benderi, Ki-
liai, Ismaili, Akermani nevezetes erősségeket
és több kereskedő városokat foglalja magában.
Ez a' hirdetmény következő módon végződik:
Kedves és hív jobbágyim! Adjunk a' mindenható
Úr Istennek hálákat, 's buzgó könyörgéseket
öntsünk ki szívünk mélységéből, 's kérjük, hogy
áldja meg a' maga mindenkor istenfélő leányát
Russiát, és védelmezze 's árnyékozza meg a'
maga kegyelmességével.

A' 18-ik Augustusi Pétersburgi udvari újság
levelek szerént, Gyalogság Generálisa hertzeg
Golenitsew-Kutusownak, a' kit a' Pétersburgi
helytartóságban lakó nemesség az ott fegyvert fo-
gott lakosoknak fő vezérévé választott, két leve-

let volt venni szerentséje, egyiket *Sándor Császár*tól, másikat *Mária Feodorowna* özvegy Császárnétól mind kettőt tulajdon kezeikkel írottat. A' Császár a' többi közt e'képpen írt: Örömmel tapasztaltuk, hogy a' Pétersburgi nemesség hasonló iparkodással és buzgósággal viseltetett erántunk és a' Haza eránt, mint a' Moskai nemesség.

Hadi Történetek.

Az *Austriai Csász.* segítő hadi seregeknek fő vezére herczeg *Schwarzenberg* Feldmarsal későbbi tudósításában azokat a' Generálisokat, Stabalis és feltiszteket is nevenként feljegyzi, a' kik az ő vezérlésére bízott corpusnál, az *Augustus* nyoltzadik napjától fogva esett verekedésekben magokat meg különböztették.

1.) A' *Sienevice* mellett, Aug. 8-ik napján esett verekedésben: Báró *Wieland* Obristlajtnant de már most Oberster és Commendáns a' *Blankenstein* huszár regimenténél; *Derra* és *Motsdry* volt fő Strázsamesterek, de már most Obristlajtnantok a' Császár huszár regimenténél; *Fáy*, *Paulini*, *Spléni*, és *Sághy* lovas Kapitányok azon regimentnél; gyalog Kapitány *Potier* a' Generál *Quartiermeister* Stábtól; végre Fő Hadnagy *Appel* a' *Riesh* dragonyos seregétől.

2.) A' *Pruszana* és *Kosibrod* mellett, *Augustus* 10-dik napján történt verekedésben különösen meg különböztették magokat: Generál Major Báró *Pflacher*; Oberster Báró *Suden* az ötödik vadász regimentnek Commendánsa, a' ki azután Generál Majorságra emeltetett; Oberster Báró *Bakony* a' *Duca* gyalog regimentjéből; Fő Strázsamester *Neumann*, *Weisz* és *Gracze* Ka-

pitányok a' General Quartirmeister Stabtól; *Martini* fő hadnagy a' Duca Regimentjéből; Fő hadnagy *Wenzel* az artilleriától; Kapitány *Hofmeister* Fő Hadnagy; *Orth*, *Guerrard*, *Koollenstein* 's *Klima* All-Hadnagyok az ötödik vadász battaliontól; Fő Strázsamester *Zrinsky* a' Kienmayer huszár seregéből; lovas Kapitány *Wordlitszek* és *Piepelitz* azon regimentből; Fő Hadnagy *Schmidt* az artilleria seregből.

3.) Az el múlt Augustus 12-ik napján esett *Podubniei* verekedésben a' következők különböztették meg magokat: Hertzeg *Hessen Homburg* General Major; *Porubszky* Fő Strázsamester a' Colloredó Yermos derék magyar gyalog regimentjéből; F. Strázsamester *Szentiványi* a' volt *Alvinczy* Rg.ből; Gr. *Latour* Obristlajtnant a' G. Q. Meister Stabtól.

4.) Az Aug. 15 és 16-ik napjain történt *Divini* ütközetekben, a' hertzeg *Schwarzenberg* Feldmarschal tanúbizonysága szerént a' *Davidovich* gyalog regimentje leg derekasabban viselte magát, Báró *Gabelkhofen* Oberstertől kezdve az utolsó köz emberig; hasonló dítséretet érdemel a' *Hiller* magyar gyalog regimentje, mellyet az akkori Kapitány, de most már Fő Strázsamester Gróf *Hartnopp* kommandirozott.

5.) Az elmúlt Augustus 25 dik napján esett *Stori Wuschwai* verekedésről azt jegyzi meg hertzeg *Stahrenberg* Feldmarsal, hogy a' 7 ik vadász seregnek, a' *Warasdi* Kreutzer battalionnak, és a' *Czartorisky* 's *Kottulinsky* gyalog regimentjeinek battalionjai különös dítséretet érdemlenek, valamint *Stabalis* és fő tisztjeik, úgy a' köz emberek is. Nevezetessen Báró *Veyder* Obristlajti.

nant, a' hetedik vadász batallionnak Commen-
dánisa; *Benzek* a' Wárasdi Kreutzer végheli rege-
mentnek Obristlajtnantja; Fő Strázsamester *Me-
semacre* a' Czartorysky gyalog regimentjénél;
Kapitány *Ringelsheim* ugyan azon seregtől; *Pol-
ka* a' vadászoktól; Kapitány *Spoharecz* és *Jakup-
chevich* zászlótartó a' Wárasdi véghelyi rege-
mentől; Fő Hadnagy *Schindler* a' Pionirok köz-
zül; All-Hadnagy *Németh* a' Kienmayer huszár
seregéből; Fő Hadnagy *Gruber* a' Riesch drago-
nyos Rg.ből a' B. *Siegenthal* F. M. Lajtnant
Adjutansa; Kapitány *Potier* a' G. Q. Mester Stab-
tól; All Hadnagy *Mohr* az artilleriától a' Wach-
tenburg General Major Adjutansa; *Werner* és
Ortner all-hadnagyok, és batallion Commendán-
sok az artilleriánál; végre Fő Hadnagy *Appel*
a' Riesch dragonyos seregéből, B. *Fröhlich* Gene-
ral-Major Adjutansa.

A' Moskwa folyóvíz mellett a' múlt Septem-
ber 7 ikén esett igen véres ütközetről kiadott 18-
ik Frantzia Bulletinhez tartozik az is, a' mit a'
Fr. Monitör *Szokolniki* osztályos Generális írásából
Napoleon Császárral közlött vala. Ez a' tudósítás
következendő dolgokat foglal magában:

Felséges Uram! A' fogságba esett Orosz
katonáknak beszédekből, a' kik töbnire mind
tudatlan rekruták voltak következő tudósi-
tást hallottam: — 1.) Hogy a' 12-dik Orosz
osztály sereg, melly négy gyalog regimentből,
két gyalog vadász seregből áll, és *Palicsin* Ge-
nerál-Majortól vezéreltetik, számos rekrutákkal
szaporított meg, melly szerint a' gyalog regemen-
tek 8000, a' vadász seregek 1200 főből állanak;
következésképen ez az osztály sereg, a' két ár-

200
tilléria kompániát ide nem számlálván, a' Moskwai ütközet előtt, 4800 emberből állott. — Ez az osztály sereg a' Septemb. 7-ik napján esett verekedés előtt az első lineának közepén állott, és délután két órákor már sokat szenvedett, és semmi munitziója nem vólt. Az a' hadnagy, a' ki munitzióért küldetett, az erdőben eltévedvén rabságra esett, Generál *Rojewszky*, a' ki ezen corпуст commandirozta, veszedelmes contusiót, vagy öszvezuzást, hertzeg *Bagratiön* pedig halálos sebet kapott. Minden ezen osztály seregből rabságra esett fogoly katonák azt erőssítik, hogy annak felénél több el vezett, és hogy azok, a' kik hátráltak, egyedül *Platon* és *Uwaroff* Generálisoknak köszönhetik életben lett megmaradásokat.

2.) Hogy az első granatiros osztály sereg, melly az ötödik corpusnak granatirosaiból állott, és Gróf *Stroganoff* Generál által kommandiroztott, 's a' harmadik Armádiához tartozott, az armádia bal szárnyának végén a' battériák háta megett állott, 's igen sokat szenvedett a' Fr. artilleria tüzétől, ennek oldala mellett állottak a' vasas eskadronok, mellyek hasonlóképen sokat vezettettek, a' nélkül, hogy a' verekedésben leg kisebb részt is vettek volna. A' granatiros regementek 3 vagy 900 főből állottak, ezékből is egy harmad résznél több vezett el, mellyet a' félénk Orosz tiszteknek lehet tulajdonítani, a' kik a' lineákat elhagyván az erdőbe rejteztek el. Az ezen osztály sereg mellé adatott és előállott vadász seregek mind elfutottak.

3.) Hogy a' második hat regementből álló, és a' Mecklenburgi hertzeg *Károly* kormánya

alatt vólt granatiros osztály September 5-dik napján abban a földvárban vólt, melly Borodino mellett azon napon elvétetődött, a' hol minden ágyújokat, egy Oberstereket, és azon osztálynak felénél többet elvesztettek. Ennek az osztály seregnek regimentjei, midőn Smolenskhöz érkeztek vólna, tellyes számmal vóltak, hanem Septemb. 5-dikén 1000 emberre olvadtak, 7-ikben hét vagy 800-ra. Ezen időben a' nevezett Mecklenburgi hertzeg is sebbe esett.

4.) Hogy a' *Bagawout* második corpora Septemb. 6 ik és 7-ik napjain, a' línea bal szárnyára menni, és a' 3-dik osztály seregnek segítségére lenni igyekeztvén, felénél több elveszett. — A' Würtembergi hertzeg kórmánya alatt vólt Minski, Tobolski, Wolhyniai, és Krémentsugi muskatiros regimentek, és a' 7-ik osztálynak két vadász regimentje 800 emberre olvadtak.

5.) Hogy a' 6-dik corpusnak osztályában, melly a' nagy batteriának közepén állott, a' 7-ik Septemperi szörnyű verekedés után, egy kompaniában 30 embernél több életben nem maradt, noha azok a' kompaniák kevés napokkal annakelőtte egyen egyen 100 főre szaporítottak a' Nowogrod-ból és Severskből azokhoz vitetett rekrutákkal.

6.) Hogy a' második két granatiros és két vadász regimentekből álló testőrző seregbéli osztály sereg, a' Generál *Lawrow* vezérlése alatt az Orosz Armadia líneája három batteriájának háta megett állott, mellyben igen sok kárt tettek a' Fr. ártillériák, és midőn az Ismailoffi regiment bajonettával előre nyomúlt vólna, olly mérgesen megtámadta azt a' Frantzia lovasság, hogy egy

kompariában 40 embernél több életben 's épségben nem maradt.

A' September 7-ik napján esett *Boradinoi* ütközetben megsebesített Frantzia Generálisok közt volt Generál *Rapp* is, a' ki General *Compans*nak sebbe lett esése után ennek vezérlése alatt volt Frantzia seregeknek kormányozására küldetett, de azon vezérséget csak egy kevés ideig folytathatta, mivel mind a' karján mind a' lába szárára pisztolyból való lövéssel sebet kapván, és az utolsóbb tagját egy ágyúgolyóbis meg sodorván kénytelen volt magát a' tsata piatról elvitetni. Szerentséjére a' lába el nem tört, és a' mint a' Fr. seb orvosok őtet bíztatták, egy hólnap, vagy leg későbbben hat hét alatt ismét szorgálhat.

A' 24 ik Septemberi Wilnai tudósításokból következő híreket olvasunk „Mivel Moskau városának 5/6 része fa házakból áll, és mivel 500 ilyen ütött ki abban a' tűz egyszersmind, annyira kiterjedt, hogy annak mególtásáról gondolkozni sem lehetett. Minden ispotályok és beteg házak az azokban volt sebes és beteg emberekkel együtt, kiknek 30 ezerre tétetik a' számok, öszve égtek. A' templomok, paloták, és ritka mesterségű művek, mellyek 100 esztendő elforgása alatt Európából oda gyűjtettek, az irgalmatlan Vulkanusnak prédájává lettek, még a' Katalin Császárné igen fényes és mesterségesen épült palotája is, mellynek bútorja és belső készületei sok millió rubelben kerültek.

Ezt a' szörnyű tüzet nem a' Frantzia ágyúk okozták, hanem maga a' Moskaui Orosz kormányozó *Kostopsin*, a' ki a' Moskva mellett

Septemb. 7-dikén esett szerentsélen ütközet után azokat a' gyújtó rakétákat, mellyekkel a' győzedelmeseket öszve égettetni igyekezett; 500 helyen a' tömlőtzőkből kibotsátott gonosz emberek által a' fa házakba dugatta; és hogy sem magok a' lakosok, sem mások a' tüzet ne oltassák, minden tűzoltó esztözőket és edényeket vagy öszve törtetett, vagy magával elvitt. — Szörnyű kegyetlenség! — Ez a' szörnyű tűz 10 napnál tovább tartott, és csak Sept. 20-ik napján szűnt meg. A' honnyaiktól és mindenektől meg fosztatott boldogtalan lakosok között sokan, sem testeket fedező köntösök, sem semmi eledelek nem lévén, ártatlan magzatjaikkal egyetemben éhelhalásra jutottak, sok ezren más helységekbe költöztek, azokba tudniillik, mellyeket magok a' kegyetlen és dühös Orosz katonák fel nem gyújtottak; nem lévén futásokban arra elegendő idejek.

Azek között a' gyújtogató gonosz emberek között, a' kik Moskau városát meg égették, a' moskai Frantzia Gubernator 300-at elfogattatván, őt a' város lövette. Mivel a' Moskai, és több szomszéd helytartóságbeli nemes telhetős emberek és kereskedők minden féltő kintseket Moskau városába vitték olly reménységgel, hogy az ellenség oda nem mehet, vagy ha elmehetne is, azt semmi úton módon meg nem veheti: képzelné lehet, melly sok kárt szenvedtek ezek azon városnak tüze miatt.

Az oda bé marsirozott Frantzia hadi seregek mind kaszárnákra osztattak fel. Az ott és a' városon kívül volt fegyveres tárban talált fúttákon és ágyúkon kívül, száz ezer bombát és gölyöbist, egy millió ötszáz ezer puska töltést, négyszáz ezer font puskaport, négy száz ezer font salétromot és hüdöskövet találtak elrejtve.

Szicília Ország.

IV. Ferdinand Sziciliai Királynak és Karollina Királynénak nyugodalomra lett menetelek, és a' Korona Hertzég Jereutz Juhvartiusnak a' királyi székbe lett ültetése után ennek az Országnak

constitutziója egészen meg változott, 's Lord *Bentink* Anglus minister által új formába öntett a' múlt Julius hólnapjában Palermóban tartott parlamentális gyűlésben. Ezt a' változást következőképen adja elő az Anglus levelekből a' Párisi Monitör:

A' Sziciliai Parlamentum Julius 20-dikán tartott ülésében következő pontokból álló határozást tett: 1.) A' végre hajtó hatalom (executiva potestas) a' Királyt illeti. 2.) A' bírói hatalom a' tisztviselőket a' Parlamentum helybehegyása alatt. 3.) A' Király személye szentéges. 4.) A' Ministerek számadással tartoznak a' Parlamentumnak. 5.) A' Parlamentum két házakból fog állani, felsőből és alsóból; a' felsőnek tagjai a' Pairsok (Primores Regni) az alsónak a' köz emberek; a' Papságnak a' felsőben van helye. 6.) A' Báróknak csak egy egy voksok van. 7.) A' Parlamentumnak öszve hívattatására a' Királynak van jussa, és azt minden esztendőben öszve kell hívattatni. 8.) Egy Sziciliai ember is meg nem ítéltethetik különben, hanem csak a' Parlamentumok által megesmértetett törvények szerén: 9.) A' *Feudalitas* és *Investitura* törvényei (az örökségbe való adás, és az a' tzeremonia, mellyel valaki valamely birtokba vagy hivatalba tétetik) eltöröltetnek. 10.) Hasonlóképen a' Báróknak az ő vallásaikon való jussaik. Az adózást illető projectomoknak az alsó Házból kell kijönni, és a' felső Ház által meg erősítettetni.

Jul. 24 ik napján követséget küldvén a' Papság a' Felső ház eleibe oly izenettel, hogy ő úgy ítélt, hogy a' Constitutionnak leg első tziikkelyében az Ország religióját meg kellene határozni. A' Papságnak ezen ítéletét a' Parlamentum helybehagyta, azután azt is meg határozta, hogy az elő hozott tziikkelyek helybehagyás végett terjesztessenek a' Király eleibe, és el ne oszoljon addig a' Parlamentum, míg az egész Constitutiont meg nem készíti.